

Ročník XVIII

duben 2009

číslo 4

Zmrtvýchvstání

Že po tomto životě zde mělo by nás
jednou vzbudit
úděsné ječení trub a polnic?
Odpusť Bože, ale utěšuju se,
že počátek a vzkříšení všech nás nebožtíků
bude ohlášen tím, že prostě
zakokrhá kohout....

To potom zůstaneme ještě chvíli ležet...
První, kdo vstane,
bude maminka... Uslyšíme ji,
jak tichounce rozdělavá oheň,
jak tichounce staví na plotnu vodu
a útulně bere z almárky kávový mlýnek
Budeme zase doma.

Vladimír Holan

Foto: Antonín Černý

Úvodem

Mnoha politikům je moc přednější než zájmy země. Často spoléhají, že se na jejich levoty nepřijde. Kde mají poslanci doživotní imunitu jako u nás? Proč to vše trpíme? Bez svědomí a cti se nehne dál. Nezávislost soudní moci je nezbytná. Ježíš neprosazoval svou (dobrou) věc na úkor druhých a nikdy svou moc nezneužil. Proč to tak málo oceňujeme? Proč naopak drzouny znovu a znovu volíme? Nestačí ovšem kritizovat politiky, Mesiáše odpravily kruhy, do kterých patříme i my. Velikonoce nám nabízejí i tu nejdůležitější svobodu – vnitřní. Myslíte, že se bude o letošních Velikonocích méně pít? Je přece krize. Kdyby někdo řekl: „Jaro (nebo Velikonoce), to znám“, usmáli bychom se. Kdo je Bůh? A kdo jsem já?

/v

RADOSTNÉ SEBEDAROVÁNÍ

Památku hrdinů a mučedníků slaví svět květinami, parádou a hudbou. Stejně tak i církev. Jenom Mučednictví Velkého Pátku je úplně bez květin, bez hudby, bez „Gloria“. Nemůžeme totiž zapomenout na hrůzu onoho dne. Leč Velký Pátek má ještě jinou, a to závěrečnou scénu. Je to poprvé v historii lidstva, kdy z jeho středu dostal Bůh dar na božské úrovni: Kristův vrcholný úkon lásky. My se s ním ztotožňujeme, a tak nestojíme před Bohem s prázdnými rukama. Proto jsou v dějinách lidstva dvě chvíle maximálního obdarování: den Zvěstování, to je dar Boha lidem, a den Obětování – Velký Pátek – dar Prvního z lidí Otcí. Tiché „Gloria“ v duši se povoluje.

Jan Rybář

Nikdy nic nebylo zadarmo a nikdy nic nestálo tolik krve jako lidská svoboda. A během desetiletí a staletí vytvořil se na světě nepsaný zákon: Nedostane nic, kdo nebojuje, ztratí každý vše, kdo se nebrání. *Milena Jesenská*

Co by mohlo být v této nešťastné zemi brutálnější než útlak německý? - Český přece!

*Josef Čapek, Psáno do mraků***Velikonoce jsou svátky svobody**

Svoboda není samozřejmou součástí lidské společnosti. Tak jako o jiné výdobytky, je třeba se i o svobodu starat, kultivovat ji a předávat ji dalším generacím. Nikdo nesložil nádhernou symfonii bez dlouhých let tvrdé přípravy. I proto se většina teorií o lidském chování mýlí, když tvrdí, že lidé buď svobodní jsou, nebo nejsou. Svoboda není otázkou buď, anebo. Svoboda je proces. Začínáme jako závislí a jen pomalu se postupně osvobozujeme. Učíme se bránit nátlakům a vlivům a chovat se podle toho, jak jsme byli vychováni v souladu se svým svědomím, právem, rozumem a morálkou. Přijmout roli oběti je falešné a ničí lidský charakter. Zbavuje odpovědnosti a násilníkovi dovoluje páchat zlo.

Jonathan Sacks

Ke svobodě vede dlouhá cesta přes postupná vítězství nad tím co nás spoutává.

Svobodný člověk ctí svobodu druhých.

MILUJEME KRISTA?

Jednoho dne mne nějaký muž šokoval, když mi řekl: „Vy, křesťané, Boha nemilujete. Nenávidíte Krista. Nenávidíte, co Kristus představuje“. Pak pokračoval: „Zakrýváte svou nenávisť a strach z Krista tím, že mluvíte o tom, jak mnoho milujete Ježíše. A jestliže Ježíše milujete, proč nemilujete své nepřátele? Jestliže milujete Ježíše, proč opravdu nejste poslušni evangelia, jež větší z vás ignoruje?“

Naslouchal jsem těm slovům a uvnitř jsem se zachvěl a říkal jsem si: „Bože, platí to o mně?“ Bratři a sestry, jen si otevřete Markovo evangelium. Většina z nás mu z devíti desetin nevěnovala pozornost. Většina pasáží je tam institucionální církví i námi pohodlně ignorována. Ve skutečnosti přicházím na to, že velmi často konáme pravý opak toho, co Ježíš učí – jako by zakrývat větší lež bylo snazší.

Křesťané i jejich biskupové po staletí přivírali oči a podíleli se na válkách, chamtivosti a falešném hájení bezpečnosti, zatím co se nazývali Tělem Kristovým – nebo dokonce Magisteriem! Jako by nás snad Matouš ve 23. kapitole nabádal k tomu, abychom už nikdy nenosili dlouhou róbu nebo třásně? Divné že?

Kdy jste naposledy slyšeli, že by byl někdo vyhozen z chrámu za to, že se neradoval a nejalasal, když ho kritizovali? Napadlo by tohle někdy někoho? Ano, Ježíš to tak učil (viz Mt 5, 11-13). Jak to přijde, že z toho neuděláme důvod pro exkomunikaci? Taková myšlenka nám nikdy nepřišla na mysl.

Richard Rohr: Radikální milost

DOVOJÍ METR

Služebník, který zná vůli svého pána, ale nejedná podle ní, bude velmi bit. Ten, kdo ji nezná a udělá něco, zač si zaslouží bití, bude bit méně.

Komu bylo mnoho dáno, od toho se mnoho očekává, a komu mnoho svěřili, od toho budou žádat tím více. (Lk 12, 47-48)

Nedávno si pan kardinál Vlk, po dalším prohraném soudu o katedrálu, stěžoval, že soudu předsedal bývalý komunista.

Psycholog Slavomil Hubálek vyprávěl, že po vyjití lustračního zákona jako náměstek ministra zdravotnictví mluvil s dvaceti řediteli nemocnic, kteří byli spolupracovníky StB. Pouze jeden přiznal chybu. Ostatní se vymlouvali na prospěch pacientů, na to, že chtěli pracovat v oboru, na rodinu. Odešli do farmaceutických firem ...

Kritizujeme politiky. Ale na sebe máme mít přísnější metr. Z kněží, kteří spolupracovali s StB, se kál pouze jeden. Nejde ovšem jen o minulost. Kličkyjeme po povrchu toho, co nám Bůh říká.

Uvádíme druhou část úvah pana faráře Pavla Kuneše. První část z Perspektiv Katolic-

kého týdeníku jsme přečetli minule.

ŽELIVSKÉ INTERMEZZO

Nedávno se ukázalo, že současný opat želivského kláštera je zapsán v seznamu svazků agentů StB. Přišlo se na to v souvislosti s přípravou památníku obětí komunistického teroru, který Konfederace politicky vězňů zamýšlela v klášteře vybudovat. Bylo to místo pro památník velmi vhodné, želivský klášter se stal internacním táborem (kromě dalších pěti centralizačních), kam byli v rámci akce „K“ na jaře 1950 svezeni čeští řeholníci. Kromě toho klášter v Želivu je posvěcen památkou mimořádného muže, tamního opata Víta Tajovského, který byl roku 1950 odsouzen na 20 let do vězení. Konfederace na základě dokumentů StB odstoupila od svého záměru,

protože nechce spolupracovat s bývalými agenty. Premonstráti naproti tomu na své kapitule se opata Bronislava Kramára zastali a věnovali mu svou důvěru. Podobně mu ji věnovali už věřící jeho bývalé farnosti na Slovensku v době, kdy u nich býval farářem. Tehdy ovšem neměli oni tušení, že je současně agentem StB. Všem je zřejmé, že situace, v jakých člověk mohl podepsat, byly mnohdy tak složité a těžké, že nelze někoho jen tak odsuzovat. Takový člověk ale musí uznat své pochybení a vyvodit z něho důsledky. Nemůže dělat, jako by se nic nestalo a nemůže si nárokovat život na výsluní. V této chvíli se dostáváme k rozhraní, tady si odpovídáme na otázku, oč nám běží? Oč vlastně usilujeme? Říkáme o sobě, že jsme věřící. Čemu věříme? V evangeliu stojí, že kdo chce být první, má být služebníkem všech. Rozhodující je být užitečným pro svět. Nezáleží přitom na funkcích nebo hodnostech. Premonstráti nám ukázali, jako by jim naopak na hodnostech a titulech a slávě záleželo. Přesto si nedovedu představit, že by tak významný řád, jakým jsou, nenalezl pro takovou funkci jiného schopného řeholníka. A kdyby nenalezl, proč by se mniši nemohli spokojit mít v opatské funkci někoho, kdo není tak schopný jako opat Bronislav? Víme, že církev je také lidské zařízení a máme dost těžkostí s našimi slabostmi a neschopnostmi. Není ale důvodu, proč bychom museli jednat nesprávně ve věcech, které nejsou působeny lidskou slabostí. Když nejen křesťané, ale

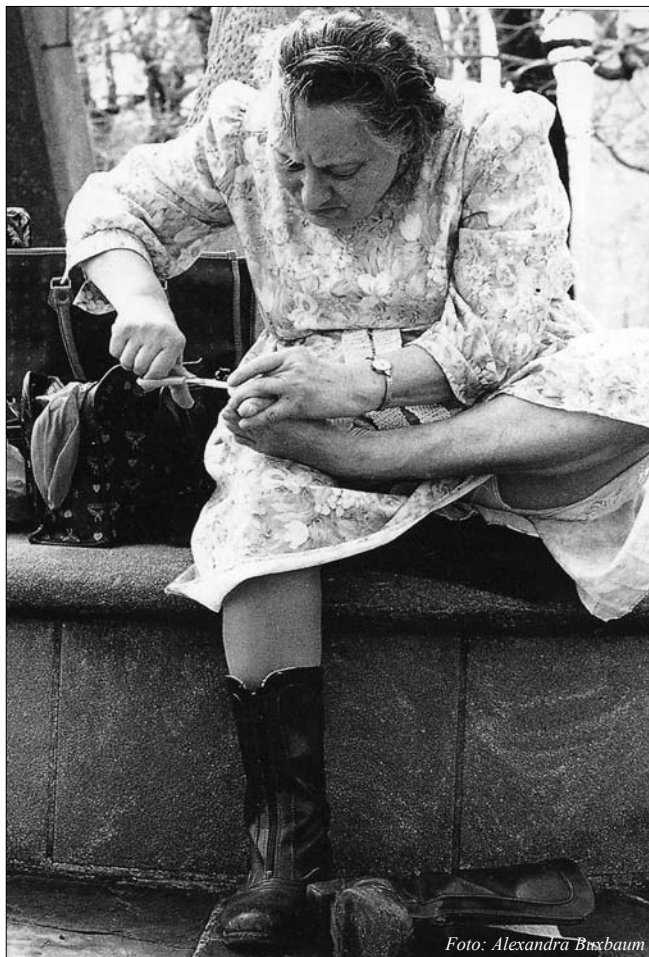

Foto: Alexandra Bixbaum

i lidé venku stojící cítí, že něco není v pořádku? Možná právě ti venku stojící by měli v této věci být vnímání citlivější, když my sami jsme tu citlivost ztratili. Nemohu odsuzovat opata Bronislava, nevím, za jakých okolností vázací dokument podepsal. Nevím jenom, proč se nechal zvolit a proč jedná tak nedůtklivě. Tak paradoxně dochází k tomu, že Bronislav Kramár naopak dodneška a stále plní zájmy nástupců StB: Na minulost zapomenout, nikomu nic nevyčítat, udělat tlustou čáru, a hlavně žádný památník obětem! Skutečně se jim to v jeho osobě podařilo.

RESTAUROVÁNÍ MINULOSTI

Naši reakcí na trvalé odmítání a neúspěchy ve veřejném životě je návrat do katolického ghetta. Tam se cítíme neohrožovanými, tam máme autoritu, tam my, faráři a biskupové, nemusíme skládat nikomu odpovědnost za své jednání. Nemáme-li žádný program, je nejvýhodnější obnovovat staré zvyky. Ty jsou naší jistotou, nemusíme se starat o přítomnost. Dobrým dokladem jsou slavnosti Božího Těla. Ty byly zavedeny ve 13. století, aby lidé mohli aspoň jednou za rok vidět trochu zblízka Nejsvětější svátost. Ve 13. století to byla výzva přítomnosti. Kostely totiž tehdy bývaly přeplněny, k sv. přijímání se z úcty chodilo nejvýše jednou za rok. Věřící toužili eucharistii aspoň vidět. Kvůli vidění byl po proměňování v roce 1200 zaveden a vložen do mše obřad pozdvihování. Z téhož důvodu vznikla monstrece. Vidění a klanění se

eucharistii měl napomoci zmíněný svátek s procesím. Do té doby nic takového neexistovalo. Svátý Václav ani Vojtěch neměli ani tušení o adoraci Nejsvětější svátosti.

My dnes jsme v docela jiné situaci než naši středověcí předkové. Nejsvětější svátost už není věřícím odmítána a také prostředí našich měst i venkova se změnilo. Dnes se těžko někde v naší části světa najdou zástupy věřících, které by čekaly na umožnění pohledu na proměněné Tělo Páně, aby mu vzdaly hold uctivým pohledem nebo pokleknutím. Spíše lidé procházejí nezúčastněně kolem našeho průvodu nebo bez zájmu pozorují, jak vynášíme veliké tajemství naší víry do ulic jako středověkou zvláštnost. To je důvodem, proč se někde začaly pořádat eucharistické průvody v takovou hodinu, kdy už nikdo na ulicích není a průvod může procházet beze strachu. A tak se paradoxně stává, že nejen oslavujeme něco, co podle Ježíšova ustanovení máme a dneska i můžeme oslavovat docela jinak, ale dokonce jsme rádi, když na ulicích nikdo není, aby nás svým podivem nebo nezájmem znevažoval. Tím se ztrácí i původní a jakýkoliv smysl obřadu.

NAŠE ZÁJMY A BOŽÍ ZÁJMY

Pro mě je dokladem rozdílu mezi našimi a Božími projekty nedostatek kněží. Roku 1947 jsem se setkal v Praze se vzácnou ženou, paní Hermou Novotnou. Byla vedoucí činitelkou sdružení, které mělo péči o kněžský dorost, jak se tomu tehdy říkalo. Už tedy aspoň padesát let se modlíme za kněžská a duchovní povolání. I současní biskupové opakovaně tvrdí, že to patří k jejich největším starostem. Někdo říká, že modlitby už jsou vyslyšeny, protože bychom kněží mohli mít ještě méně. Mně se spíše zdá, že naše modlitby nejsou vyslyšeny, žel už více než 60 let. To vzbuzuje pozornost. Je možné, aby se Otec nechal tolik let prosit a nedával? Neustále se konají modlitby, nemocní jsou vyzýváni k obětování svých bolestí. Kdyby se jednalo o příští století, dobře bych tomu rozuměl: Pán Bůh chce, abychom se sto let modlili za dostatek kněží ve 22. století. Zjevně se však jedná o naši současnost. Jak si tedy vysvětlovat otcovskou péči Boží? Je naše představa Pána Boha jako Otce mylná? Nebo spíše Boží vůle je jiná? Existuje pouze jeden způsob získávání a ustanovování kněží?

Nikoli, v historii jich bylo mnoho. Římskokatolická církev se dneska svou praxí váže na Tridentický koncil v 16. století. Tehdy koncilní shromáždění spolu s papežem řešilo výzvy své přítomnosti. Zdá se mi, že my před naší přítomností utíkáme a považujeme za optimální i dneska řešení staré 450 let. Ačkoliv se nabízejí i jiné způsoby, počítající s přítomností. Nedávno jsme si mohli v Perspektivách Katolického týdeníku přečíst možnosti, o kterých přemýšlil vídeňský teolog Paul Zulehner. Vycházel přitom z osvědčených historických zkušeností a odkazoval na osvědčenou praxi prvotních křesťanů.

O STÁLÉM VZDĚLÁNÍ KNĚŽÍ

rozhovor s děkanem KTF UK
profesorem Ludvíkem Armbrusterem SJ

Vzdělávání kněží nemůžeme chápat jako proces završený ukončením vysok školského studia – vzdělávat se musí celý život. Pro vás jako pro člověka, který strávil téměř 50 let v Japonsku, to platilo jistě dvojnásob.

Pro nás, evropské misionáře, bylo prvotní seznámit se s tolik odlišnou japonskou kulturou a osvojit si jazyk hlouběji než jen ve školském slova smyslu. Pochopení jazyka je nutným stupněm k pochopení mentality. V Japonsku například nejsou žádné sociální sankce proti opilosti. Když je někdo v Evropě pozván na večeři a opije se, bylo to napsledy, kdy ho pozvali. Když se někdo opije v Japonsku – a to i tak, že leží pod stolem – řeknou: „Tomu se u nás líbilo!“ A pozvou ho příště. Když jsem byl rektorem kněžského semináře v Tokiu, musel jsem seminářistům vysvětlovat, že katolický kněz se neopíjí. Jeden můj německý spolubratr na malé misijní stanici byl chatrného zdraví a jednou své japonské hospodyně řekl: „Dnes mi není dobře, nějak mě omluvte, nemůžu nikoho přijmout.“ Tohle je delikátní věc: V japonštině jsou podobné omluvy velice transparentní – když se někdo omlouvá, že mu není dobře, říká tím vlastně, že dotyčného nechce vidět.

Foto: Ivana Málková

To zřejmě souvisí se strukturou jazyka, který má hned několik stupňů zdvořilosti.

Ano. Když se pak hospodyně ptal, co těm lidem říkála, odpověděla mu: „Důstojný pán je úplně opilý, nemůže vás přijmout.“ To přišlo Japoncům pochopitelné a neurazili se. Takový přístup krátkodobě funguje, ale v prostředí církve má pochopitelné své meze. Bez adaptace v kulturním prostředí jiné země jsou ovšem tyto aspekty nerozklíčovatelné. Základní otázka pro nás misionáře zněla: Které japonské kultuře se chceš přizpůsobit? Té literárně klasické před 500 lety, nebo dnešní? Na něco podobného si musí odpovědět i kněz v České republice. Církev svatá má dlouhý dech, určité formulace, na nichž jsme se sjednotili před staletími, s námi setrvávají. Avšak jsou srozumitelné pouze těm, kteří v tom prostředí vyrůstali.

Po ukončení semináře se tedy novokněž musí učit chápat prostředí kolem sebe podobně jako misionář v Japonsku.

Nejlepší by bylo, kdyby se styk se živou postkřesťanskou společností mohl pěstovat už na fakultě. Japonští ne-křesťané si stěžu-

KŘESŤAN A SVĚTOVÁ KRIZE

Křesťané prošli za totality krizí svobody. Mnozí obstáli. Teď zase čelí krizi hospodářské. Její možné příčiny odhalil už apoštol Pavel: „Kořen všeho zla je láska k penězům“ (1 Tim 6, 10). Peníze jsou hodnota, kterou člověk potřebuje jako podloží důstojného života, jako pomůcku, ne jako cíl. Důstojný život člověka nezávisí na značkovém oblečení, ani na modelu auta či vlivné známosti. Křesťan to chápe, ale jeho děti už často ne. Víc a víc! – to je svůdné heslo doby. Čím máš víc peněz, tím více možností i moci – skončíš pýchou, t.j. ztrátou soudnosti. Je třeba silně veslovat proti proudu, aby člověk přijal první zásadu Kázání na Hoře: „Blažení, kdo mají ducha chudoby“. Nato čte další kapitulu Matouše, doví se o své zodpovědnosti, a končí pokorou (= uznání svých hranic). Současná ekonomická krize ověřuje pravdu evangelia, proto křesťan není dnes překvapen. Naopak: je připraven na následky krize. Ví, jak žil Kristus, jak František, matka Tereza... Ví, jak žije třetí svět, 70% lidstva. Naše děti nemusejí jezdit na hory s drahým vybavením, rodina nepotřebuje dovolenou v Karibiku; obléknou se v sekáči, vyhnou se drahým výstřednostem. Jsou spokojeni s tím, co mají, s tím, co stačí ke skromným životním radostem.

Křesťan nemusí hledat pomoc u psychiatra, u kartářky či věštky. V této době má možnost uskutečnit naplno zásady evangelia. I v Osvětlení se Židé modlili a nepřestali být Izraelity.

Podle Marxe je náboženství důsledkem špatných hospodářských vztahů. Je to však opačně: „duchovní postoje určují hospodářské chování“ (Benedikt XVI.). Bez Ježíšových zásad člověk zamění stupnici hodnot nebo ji úplně postaví na hlavu: na vrchol se dostanou peníze – láska je vtačena do prachu země. Děje se to nenápadně; člověk je proti tlaku okolí bezbranný. Je jako loď bez vesel a plachet, vydaná větrům. Denně se modlíme u Stolu Páně. „Ať žijeme v bezpečí před každým zmatkem!“ Zmatek nyní nastal, ale v nás je důvěra. I teď obстоjme: navzájem si poradíme, pomůžeme a potěšíme.

Jan Rybář

jí, že se jim do našich kostelů těžko vchází, protože u nich máme příliš vysoký práh (to je jedno japonské sousloví). S něčím podobným se ale setkáváme i tady. Měli bychom si připomínat slova našeho Pána: I vy, kteří jste zlí, dovedete dávat dobré dary svým dětem. A když vás prosí o chléb, nenabídnete jim kámen. – Pokud se nebudeme opravdu snažit, může se stát, že budeme někdy rozdávat spíš kamení...

Podobně je to s jazykem: Když jsem pronikal do americké angličtiny, říkali mi: „Slangu potřebuješ rozumět. Ale nikdy ho jako cizinec nesmíš použít, vždycky šlápneš trochu vedle.“
Aleš Palán, KT 13/09

ŘÍKAT PRAVDU NEBO NE?

rozhovor s Prof. Ludvíkem Armbrusterem SJ

Jste děkanem Katolické fakulty Univerzity Karlovy a socius české provincie Tovaryšstva Ježíšova. Nadále však zajíždíte do Tokia, kde jste žil od počátku šedesátých let. Kde jste tedy doma?

Když jsem v Tokiu, stýská se mi po Praze, a když jsem v Praze, stýská se mi po Tokiu. Snad je to tím, že se snažím žít v přítomnosti. Minulost je v našich vzpomínkách a budoucnost ještě není a realita je dnes. Proč máme žít v něčem, co není nebo již není? V Praze jsem doma, tady jsem se narodil, vyrostl a je mi tu dobře. Nebylo tomu tak vždy. Navštívil jsem Prahu několikrát – vlastně pokoutně – během desetiletí, kdy jsem občas cestoval do Evropy. A jak s časem například umírali lidé, které jsem tu znal, Praha se mi zdála málo vstřícná. Ostatně už když jsme přijížděli z Vídně, zpravidla přes Mikulov, a viděli ostatně dráty a strážní věže a vojenská silueta, napadalo nás, že už jen schází nápis Arbeit macht Frei...

Jak to máte s Prahou dnes?

Bydli jsme v činžáku v Nuselském údolí, tam, co jezdí tramvaj. Když se tam nyní procházím, bydlí tam už jiní lidé a domy jsou na zámek, takže se tam nemohu podívat. Ztratil jsem k tomu emocionální vazby. Když jsem však šel kolem nedaleké Botanické zahrady, viděl jsem se tam coby malý kluk s třicetivtečnými houslemi, a tak se mi spojily vzpomínky s dnešní skutečností. Ta léta, co jsem byl pryč, byl to jen – sen?

Jste jezuita tělem i duší. Žijete tedy především pro Tovaryšstvo Ježíšovo?

V Tovaryšstvu jsme takový kruh přátel, kteří mají za úkol pokračovat v díle, které Pán Ježíš začal, takže se orientujeme navenek. Nežijí pro Tovaryšstvo, nýbrž žijeme pro okolí – pro církev a všechny lidi kolem nás, kteří hledají a nevědí, či jsou.

Nicméně zejména v českých zemích nemá Tovaryšstvo Ježíšovo zrovna dobrou pověst...

To souvisí s rekatolizací v českých zemích. Když jsme před 450 lety přišli do Prahy, tak prý nám vzkázali pražští konšelé, abychom se usídlili v místě dominikánského kláštera, kde se nyní nachází Klementinum, což je před Karlovým mostem, ale abychom se nepokoušeli přejít Karlův most na Hrad, nebo skončíme jako Jan Nepomucký, tedy pod mostem ve Vltavě.

Evropská moderna kráčela takovým směrem, že jezuité se jí stali nepohodlní. Vyvíjel se tlak na papeže, aby se s námi rozloučil, a vznikla kampaň proti Tovaryšstvu. V Tokiu jsme jednou dokonce zakoupili sbírku knih z Londýna, krásně vázanou – a jsou to vlastně pamflety proti jezuitům.

Existuje společný jmenovatel zakořeněné averze vůči jezuitům?

Byli jsme příliš mocní. Víte, Japonci mají hezké přísloví, že hřebík, který vylézá ze stolu nebo ze židle, je třeba zatlouci zpět kladivem.

Francouzští i jiní panovníci zvali jezuity ke svým dvorům coby zpovědníky a jezuité se tím dostávali do nepříjemných situací: poutali na sebe pozornost a zlobu těch, kdo měli jiné politické ambice. V misiích v Jižní Americe se jezuité zastávali domorodců proti kolonizátorům, zakládali jezuitské redukce, když domorodce z pralesů sváděli do nově založených osad, aby je učili žít a pracovat, aby je naučili řemeslům a vydělávat si na sebe, hospodařit a vést rodinný život. Pak se museli bránit proti dobrodruhům a vojenským výpravám se zbraní v ruce, což byl rovněž jeden z důvodů, které nás v Evropě diskreditovaly.

Antonín Baudyš jr., bývalý jezuitský adept, nyní profesionální hvězdopravec, praví, že Tovaryšstvo Ježíšovo je společenstvím individualit. Když se u vás trochu rozhledneme, vidíme P. Petra Koláře, Františka Líznu, vás i další osobnosti. Takže, má Baudyš jr. pravdu?

Faktem je, že náš zakladatel – sv. Ignác – byl člověk, jenž stál mezi dobami: jednou nohou ještě v tradici středověkého feudalismu, v rytířství, avšak druhou nohou již v začínající moderní době, kdy byl objevován individualismus. Když se na to podíváme odjinud, z Japonska, tak Japonci tento proces nezachytili, uzavřeli se vůči světu a neprošli ohněm evropské moderny – a dodnes jsou orientováni na práci v týmu a v tom se jim nikdo nevyrovná. Jakmile je Japonec sám, postrádá jakýsi mravní kompas a má to těžší. Neradí to slyší a nerad to říkám, protože je mám rád.

Ve spiritualitě řádu, který Ignác založil, je obsažená už značná část oné moderní individuality. Již v duchovnických cvičeních podle sv. Ignáce se táže exercitanc, co je ta individuální vůle Boží vůči mně – na rozdíl od mého souseda například. Neznamená to však, že jsme doslova společenstvím individualit a individualistů. Ovšem jsme jiní v porovnání s řeholními řády z dvanáctého třináctého století, neboť například v benediktinské tradici jde především o kolegiální.

Jaká je role Tovaryšstva Ježíšova v současné české společnosti?

Po letech útlaku, nejprve nacistického, pak stalinského, kdy jsme byli rozpuštěni a nemohli přijímat nové členy, jsme poněkud přestárlé společenství a dáváme se dohromady. Náš vliv je tedy nevelký i proto, že česká řádová provincie momentálně čítá pouhých 69 tovaryšů – a bude nás ještě několik let asi ubývat, poněvadž my staří budeme umírat, a než ti mladí nastoupí, potrvá to nejméně deset let. Každý novic by totiž měl absolvovat teologickou fakultu, měl by být vysvěcen na kněze a pak ještě vystudovat nějakou univerzitu – filozofii, přírodní vědy nebo medicínu, většinou v zahraničí, a to vyžaduje čas.

Jak se obecně díváte na současnost českých katolických řeholních společenství

a jejich perspektivy?

Nevím, jak staré řeholnice a staří řeholníci získávají důvěru nových adeptů. Ti, kdo zažili čtyřicet let pronásledování a kteří měli výchovu takzvanou předkoncilní (pozn. red.: to znamená uskutečňovanou před druhým vatikánským koncilem, jenž zasedal v letech 1962–1965), to mají těžké, neboť společnost se radikálně změnila. Obávám se, že mladým kandidátům a kandidátkám to ne vždy bude srozumitelné. Staří řeknou, že ti mladí nejsou žádní řádní řeholníci, a ti mladí se budou dívat na ty staré jako na fosilie. Když se to nepodaří překlenout, řehole nebudou mít budoucnost. My se ovšem vždy spoléháme na Pána Boha a ten Duch svatý již udělal různé kousky, které se nám zprvu zdály nepravděpodobné a nemožné, takže pokud Hospodin bude potřebovat, abychom se z těchto zádrhelů dostali, tak nás jistě použije. A když nás Hospodin nebude potřebovat, můžeme zaniknout. To není katastrofa,

každý řád odpovídá potřebám té které doby; pokud jej Bůh bude potřebovat udržovat naživu, tak jej udrží.

Jak nahlížíte na nynější stav české společnosti?

Už za nacistické okupace jsme se naučili lhát. Trvalo to pět let a z toho se člověk nějak probere, ale když to pak pokračuje další dvě generace, tak se to stane druhou přirozeností. Když tady hovoříte s lidmi, oni vůbec nepočítají s tím, že budete říkat pravdu. Spíše zkoumají, co je asi za tím, co jim říkáte. To mě občas vytáčí, když mi někdo „radí“. A když se tě bude ptát na to či ono, tak řekni tamto. Na to odpovím: Buď dotyčnému řeknu pravdu, nebo mu neřeknu nic, přece mu nebudu vyprávět nějaké pohádky. To se mi jeví jako trauma, které tu po diktatuře zůstává; nejde o žádné švejkování, nýbrž o deformaci.

Potřebuje to čas, utěšovali mě přátelé v Japonsku, když jsem si jim stěžoval, že často mezi těmi, kteří v České republice začali privatizovat a podnikat, se nacházejí potomci komunistických pohlavářů, zatímco zbídačelí političtí vězni jsou často rehabilitováni těmi samými soudci, kteří je do vězení posílali...

V současnosti se často hovoří o revizi celibátu katolických kněží. Považujete to za aktuální a reálný problém?

Vidíme na naší Katolické teologické fakultě, že se nám na denní studium – tedy jako cestu ke kněžství – hlásí stále méně kandidátů. Nemůžeme nad tím pouze lomit rukama a modlit se, aby Bůh posílal více lidí na svou vinici, což také děláme, ale můžeme se i ptát, co nám tím Bůh chce říci. Jak zajistíme plošnou pastorační v našich zemích, když to již není tak, že by ve farnosti byl jeden farář a dva kaplani, nýbrž jeden kněz musí obstarávat pět nebo sedm farností a ještě křtít, pohřbívat a oddávat a na nic dalšího mu prostě nezbyvá čas. Již teď bychom měli přemýšlet, jak by mělo vypadat služebné kněžství za

dvacet třicet let. Nemyslím si však, že celibát by měl být rozhodujícím faktorem vysvětlujícím úbytek povolání, protože tutéž starost mají evangeličtí křesťané, jejichž faráři se žení a farářky vdávají, a beztak těchto farářů a farářek ubývá.

Spíše bychom měli všichni uvažovat, zda nevytvořit různé kněžské kategorie – na jedné straně by působili kněží „misionáři“ a na straně druhé kněží „údržbáři“. Určitá farnost by se obrátila na svého biskupa a představila mu někoho s rodinou, kdo brzy půjde do penze, a bude tudíž existenčně zajištěn a mohl by navštěvovat na teologické fakultě dálkové kurzy a doplnit si vzdělání. Produktivní život se prodlužuje a tak by jako údržbář v nejlepším smyslu toho slova mohl v neděli předsedat eucharistii, křtít, konat pohřby, vést společenství, zatímco ti misionáři, mladí lidé, by

vedli celibátní život a prováděli tzv. kategoriální pastorační práce, obraceli by se k nemocným, k vojákům, k vězňům či chudým a snažili by se být tou solí země a světlem na svícnu.

Jan Zátorský, MF DNES, 14.1. 2009

L. Armbruster se narodil 16.5. 1928 v Praze jako rakouský státní příslušník české národnosti. Po maturitě (1947) vstoupil do české provincie řádu Tovaryšstva Ježíšova. Po noviciátu na Velehradě zahájil studium filozofie na Filozoficko-sociologickém institutu jezuitského řádu v Děčíně. V dubnu 1950 byl spolu se všemi řeholníky v zemi zatčen, internován a pak – jako rakouský občan vyhoštěn z republiky coby „nežádoucí osoba“. Studoval na Gregoriánské univerzitě v Římě, pak japonštinu v Yokosuce. Na univerzitě Sophia v Tokiu obhájil doktorát z filozofie.

Následovalo studium na Teologické fakultě Sankt Georgen ve Frankfurtu nad Mohanem. Od roku 1961 žil a působil v Japonsku. Přednášel filozofii na univerzitě Sophia v Tokiu, vedle toho v letech 1965–1970 jako regens vedl interdiecézní kněžský seminář v Tokiu a v letech 1975–1983 byl ředitelem centrální knihovny univerzity Sophia.

Po roce 1989 se zapojil do obnovy jezuitské řeholní provincie v České republice. Od roku 2003 stojí jako děkan v čele Katolické teologické fakulty UK.

28.10. 2008 mu prezident V. Klaus předal na Pražském hradě Medaili Za zásluhy I. stupně. Za vybudování rakouského oddělení v univerzitní knihovně v Tokiu i za péči o rakousko-japonské a rakousko-české vztahy obdržel v r. 2006 rakouský Čestný kříž za vědu a umění I. třídy.

OTAZNÍKY PRO PANA FARÁŘE

„Vím, že jsi ta nejneschopnější osoba, slabá a hříšná, ale právě proto, že jsi taková, tě chci použít, ke své Slávě! Ty odmítneš?“ říká „hlas“ v knize „Matka Tereza. Pojď, buď Mým světlem (soukromá korespondence svěťice z Kalkaty)“.

Knihu jsem si donesl z farní knihovny. Obdivuji Matku Terezu, její lásku, odhodlání a obětavost. Má respekt i u řady nekřesťanů. Stává se, že jednání i názory křesťanů mohou být sporné nebo pochybné. Charitativní práce má tu výhodu, že se dá říct – je to láska a je to pro dobro – prosté a jasné. Nebo má i svá úskalí?

Brian Kolodiejchuk, Ph.D. - autor knihy - se s Matkou Terezou poznal v roce 1977. Píše o sobě, že patří ke Kněžím – Misionářům lásky, mužské větvi řeholní rodiny Matky Terezy a je postulátorem v procesu jejího svatořečení.

Věta na 70-té stránce mě zamrazila. Musel jsem ji přečíst ještě jednou. Co to je tady napsané? Co to údajný Ježíšův hlas říká? - „Vím, že jsi ta nejneschopnější osoba“ – Není to ponižující? Copak Ježíš člověka snižuje? Matka Tereza byla mimořádně schopná. Její práce a obětavost a její výsledky zachránily mnoha lidem život. Proč by jí Ježíš říkal něco, co nebyla pravda, např. to že je neschopná?

Kolodiejchuk používá v knize údajné dopisy Matky Terezy jejímu duchovnímu vůdci knězi Exemovi a arcibiskupovi Perierovi. V úvodu knihy cituje i pozdější dopis, ve kterém žádala o zničení dopisů, jsou podle ní zbytečné. Nerozumím tomu, proč autor knihy přání Matky Terezy nerespektoval. A já jako čtenář – mohu číst údajné její dopisy, když si to nepřála?

Zaujala mne mimořádná statečnost Matky Terezy. V roce 1946 zasáhl Kalkatu indicko-muslimský konflikt. Na ulicích bylo pět tisíc mrtvých, selhalo zásobování. Opustila klášter a šla hledat jídlo pro ty, co byli uvnitř. „Zastavilo mě nákladní auto plné vojá-

ků a ti mi řekli, že bych neměla být venku na ulici. ... Řekla jsem jim, že ven musím a že to musím risknout, měla jsem tři sta studentek, které neměly co jíst. Vojáci měli rýži, dovezli mě zpátky do školy a tam pytle rýže složili.“ V údajném dopise z ledna 1947, ve kterém žádá Matka Tereza arcibiskupa o povolení Misionářek Lásky, přepisuje svůj rozhovor s Ježíšem, který končí připomínkou biskupova výročí: „Požádej Jeho Milost, ať mi to dá jako poděkování za 25 let milosti, kterou jsem mu dal.“ Může biskup dát Bohu jako dárek rozhodnutí, které činí pro místní církev? Chce Ježíš, aby biskup něco povolil jako výraz poděkování za tu milost, že on mohl být 25 let biskupem?

Kolodiejchuk píše, že Matka Tereza připomínala následovnicím „Ježíš chce, abych vám znovu řekla ... touží po vás. Když nepřicházíte blíž, stýská se mu po vás. Žízni po vás.“ Účel kongregace je „tisit Ježíšovu žízeň na kříži po duších“. Copak Ježíš nevstal třetího dne? Nelámal pak chléb učedníkům? Nepocitoval na kříži spíš opuštěnost Otcem než žízeň po duších? Má Ježíš žízeň po lidech? V Písmu jsem nikde nečetl, že by Ježíš po lidech žíznil. Ježíš varuje, že ďábel obchází a hledá, koho by pohltil. Ďábel s člověkem manipuluje. Ježíš řekl, kdo žízni, ať přijde ke mně.

V dopise arcibiskupovi ze září 1946 je přepis modlitby: „Ježíši, ... Miluji tě ne proto, co dáváš – ale pro to, co bereš, ...“ Je pro mne důležitější Ježíšův dar nebo uprázdňené místo pro tento dar? Umím přijímat dary nebo se chci jen obětovat? Co když nic nechci? Neskončím sám a prázdný?

Dopisy Matky Terezy jsou pro mne otázkou. V hlasu, který je tu zaznamenán jako Ježíšův, nepoznávám Ježíšův způsob řeči, jak jej z nám z Evangelii. Píše autor knihy, který se označuje za jejího spolupracovníka, skutečně o jejich dopisech? Může být obětavostí naplněný život ovlivněn i třeba částečně nesprávnou životní motivací jenom trpět a obětovat se?

Ladislav Hanuš, ladislavhanus@seznam.cz

Milý pane Hanuši, děkujeme za dopis. Knihu jsem zatím nečetl, ale snad k tomu mohu něco říci obecně.

Asi se oba shodneme, že Matka Tereza je svěťicí; obdivuhodnou a výjimečně obětavou mámou mnoha potřebných.

Svěťci jsou hrdiny života. Ale to neznamená, že nejsou lidmi své doby, své kultury a svého subjektivního porozumění Bohu. Také to neznamená, že by se nedopustili chyb. Naopak byli lidmi pružnými a poctivými. Řada z nich by řekla, ledacos bych dělal jinak.

Přesto, že jsou svědky obětavosti, nemusí jejich názory úplně ladit s názory Božími.

Po staletí křesťané málo naslouchali Písmu. V katolické církvi bylo nějakým způsobem vzděláváno duchovenstvo a ostatní většinou žili lidovou zbožností. Až v r. 1965 nastal obrat – Pavel VI. vydal věroučnou konstituci O Božím zjevení, která nás vrací k slovu Božímu (viz ukázka na str. 7).

Je totiž podstatný rozdíl mezi všeobecným zjevením Izraeli (starému i novému) skrze slovo Boží (a Slovo Boží – kterým je Kristus) a mezi soukromým zjevením jednotlivcům – která jsou často zkreslena „optickou vadou“ příjemce.

Sám Ježíš o tom mluví: Vy si nedávejte říkat „Mistře“: jediný je váš Mistr, vy všichni jste bratři. A nikomu na zemi nedávejte jméno „Otec“: jediný je váš Otec, ten nebeský. Ani si nedávejte říkat „Učitel“: váš učitel je jeden, Kristus. (Mt 23,8-10)

Nejsme tedy syny Abrahámovými, ani syny sv. Františka, sv. Dominika nebo dcerami Terezy z Kalkaty. Bůh pro nás má větší program, máme být dcerami a syny Božími.

Tereza z Kalkaty byla úžasnou služebnicí bezmocných, ale nikdo z lidí nemůže a nemusí být učitelem v následování Krista. Jsme jen začátečníci, učedníci. Někdo snad tovaryšem.

Ježíš je moudrý a prozíravý.

Pane Hanuši, stačí Vám tato stručná odpověď?

Pokračujeme v debatě třeba na našich webových stránkách. Václav Vacek

AKTUALITY

SLAVENÍ VELIKONOC

Pořad bohoslužeb
je uveden na str. 12

Na Zelený čtvrtek a Velký pátek

začnou bohoslužby v 18 hod.
v kostele sv. Václava v Letohradě.

Při obřadech Zeleného čtvrtku poděkujeme
zástupně těm, kteří „myjí nohy“ druhým
- slouží potřebným a farnosti.

Společně s dětmi se sejdem
na **Velký pátek v 14 hod.**

v kostele sv. Václava v Letohradě.

Na Bílou sobotu bohoslužby nejsou,
církve v tichu čeká na liturgii Veliké noci
(jíž začíná den Vzkříšení).

Slavnost Vzkříšení začneme slavit na Orlici v 5 hod. ráno.

Kdo chce přijít jen na mši,
ať přijde v 6.30 hod.

V kostelech je ještě zima,
nenechte se zmást venkovní teplotou.
Zvláště na slavnost Vzkříšení se teple
oblečte a vezměte si s sebou svíčku s kalíš-
kem, aby vosk nepokapal nové lavice nebo
podlahu.

Svíce v našich rukou,
rozsvícená od velikonočního ohně,
který je symbolem Krista, nám napovídá,
jaký postoj máme zaujmout vnitřně.
Svíce si můžete zakoupit předem v kostele.

Slavení Vzkříšení v kostele bude pokračovat
společnou snídaní v Orlovně.
Všichni jste srdečně zváni.

Prosíme, jídlo na společnou snídaní můžete
dopravit do Orlovně
v sobotu od 17 – 18 hod.

Na Boží Hod nebudou bohoslužby
ve vesnicích.

Některé bohoslužby je dobré slavit společně.
Druhá mše bude v 10.15 hod. v Letohradě.

Pout' do Nového Dvora - Pojedte s námi
1. května do trapistického kláštera v Novém
Dvoru. V 90. letech získali trapisté z Francie
(mezi řeholníky bylo i několik Čechů) poni-
čený barokní statek, který opravili a přistavě-
li klášter a kostel. Arch. David Vávra prohlá-
sil, že je to nejduchovnější stavba 21. století.
Zajímavý rozhovor s představeným kláštera
jsme otiskli před rokem v Okénku. 5 hodin
pojedeme tam a 5 hodin zpátky, abychom
tam hodinu pobýli. Stojí to za to. (V Průho-
nickém parku se potěšíme rozkvetlými rodo-
dendrony.) Zájemci - hlaste se u paní Jany
Skalické nebo v kostele.

Sčítání – při bohoslužbách na 2. neděli veli-
konoční 19. dubna budou ve všech kostelech
sčítání návštěvníci bohoslužeb.

Beseda se senátorem Jaromírem Štětinou
19.4. v 18 h. v Orlovně

Koncert ke čtvrtstoletí Familia Cantorum
25.4. v 19 h. v orlickém kostele

Pout' do Nového Dvora 1. května

**Přednáška Prof. Ludvíka Armbruste-
ra: Zámořská misie dnes a zkušenosti
z Japonska**

9.5. v 19 h. v Orlovně

**Vivat Carolus - Koncertní hold českému
králi Karlu IV. Alfréd Střejček, Štěpán
Rak:**

13. 6. ve 20 h. – ambity na Kopečku

Noc s Andersenem

3.4. od 18 h. - knihovna

**Přednáška: Do Vladivostoku na zmrzlinu
na kole 16.4. v 19 h. - knihovna**

Travesti show: Někdo to rád horké!

(zcela nový program 2009)

17.4. v 19.30 h. - Dům kultury

Taneční soutěž

18.4. 9 – 15 h. - Dům kultury

Pohádky na dobrou noc

29.4. v 17 h. - Dům kultury

Jarní setkání důchodců

7.5. v 16 h. - Dům kultury

Kino: Nebeští jezdci - představení

ke státnímu svátku, vstup zdarma

7. 5. v 19.30 h. - Dům kultury

Pro potřebného sháníme starší
ledničku a pračku

Děkujeme. Oblastní charita Ústí n. Orl.
465 621 281, 465 520 520

Poděkování

Děkujeme za přednášky panu docentu Jun-
gwirthovi, panu Profesoru Mlčochovi a panu
farářů Ladislavu Heryánovi děkujeme za
duchovní obnovu.

Život Boží krtem přijali

8.3. Radim Křištof
Barbora Maříková

Ke vzkříšení jsme vyprovodili

13.3. Miroslava Adamce 80 let
19.3. Václava Chládky 76 let
31.3. Františka Motyčky 79 let

ZÁPIS Z FARNÍ RADY 18. března

Setkání důchodců - pan farář navštívil
důchodce, kteří se pravidelně scházejí na fa-
ře. Důchodce ve skautské klubovně na Kun-
čicích ještě navštíví.

Každé dobré setkání přispívá k lepší a rych-
lejší komunikaci.

Pan farář opět připomíná, že s jakýmkoliv
dotazem nebo pochybností se můžeme obrá-
tit na něj nebo na členy farní rady.

Duchovní obnova, kterou vedl P. Ladislav
Heryán, měla dobrý ohlas.

Příprava na Velikonoce – komu z farníků,
kteří slouží druhým, poděkujeme letos při
bohoslužbě na Zelený čtvrtek? Čekáme i na
návrhy farníků. Návěstí pašijí se připravuje.

Prosíme účastníky Slavnosti vzkříšení, aby
si svíčky, které přinesou, opatřili kalíškem,
aby stékající vosk nepokapal nové lavice
nebo podlahu. Děkujeme.

Po bohoslužbě vzkříšení jsou všichni zváni
do Orlovně na snídani, kterou připraví děv-
čata z donesených věcí od farníků.

Misijní dílo dětí – pro celostátní setkání
30.5. v České Třebové budou děti vyrábět
různé drobnosti na prodej. Výtěžek celé akce
půjde na misie. Na výrobu dárečků bude
potřeba nakoupit materiál. Proto 28. a 29.
3. uspořádáme v celé farnosti akci „misijní
koláč“. Po bohoslužbách si lidé budou moci
zakoupit koláče. Výtěžek z prodeje bude
použit na nákup materiálu a zbytek peněz
poukázán na misie. Děti také za stejným úče-
lem vyrobí velikonoční pohlednice.

Zkouška zpěvu dětí, zpívajících při misij-
ní pouti v Č. Třebové, bude 28.3. v 15 h. ve
skautské klubovně na Kunčicích.

Pečení koláčů – 28.3. v 15 h. v Orlovně na
Orlici, podrobnosti budou v ohláškách.

Výroba předmětů na misijní den bude 18.4.
a 25.4. v 15 h. v Centru pod střechem.

Přednášky: v neděli 19.4. v 18 h. v Orlovně
senátor Jaromír Štětina.

9.5. v 19 h. v Orlovně Prof. L. Armbruster.
24.5. v 15 h. v Orlovně P. Jiří Šlégr, ředitel
Papežského misijního díla.

Střecha orlického kostela – každý rok ničí
padající sníh krytinu na obou sakristiích.
Památkáři nám při opravě kostela nedovolili
použít měděný plech. Zeptáme se památkářů,
jak hodlají tuto situaci řešit.

Sbírka brýlí do Keni. Paní Marcela Náhlí-
kové můžete přinést nepoužívané brýle. Viz
následující článek.

Mládež z vikariátu se setká 8.5. v Letohra-
dě. Mimo jiných aktivit se mládež nabídla
k úklidu areálu Kopečku.

Pout' do trapistického kláštera v Novém
Dvoře podnikneme 1. května. Přihlášky
u paní Jany Skalické nebo v kostele.

Příští farní rada se sejde 15.4. v 19 h.

zapsala: Jana Skalická

BRÝLE PRO KEŇU

Máte doma zachovalé dioptrické brýle, které nenosíte, nepotřebujete, je vám líto je vyhodit a nevíte tedy, co s nimi?

Charita pořádá v měsících duben až červen sbírku použitelných brýlí pro Keňu. Vybrané brýle budou odeslány do Hradeckého očního sanatoria. Zaměstnanci sanatoria brýle vyčistí, proměří, označí štítkem a rozdělí do krabic.

Aleš Bárta – vedoucí projektu keňské nemocnice v Itibo, kterou zřizuje ADRA – takto připravené brýle při své další cestě do Keni vezme s sebou. V Keni budou brýle rozdány lidem, kteří je potřebují.

Brýle v Keni jsou velice drahou záležitostí. Lidé na ně musí rok šetřit, než si mohou dovolit si je koupit.

Pokud někdo z vás doma takové brýle máte, můžete je donést přímo k nám na charitu nebo předat kterémukoliv zaměstnanci charity. Dále bude umístěna krabice na brýle v kostele na Orlici.

Děkujeme, že nám pomáháte pomáhat.

Za Oblastní charitu Ústí nad Orlicí:
Marcela Náhliková

Po stopách zloděje vzácného obrazu se v sobotu 14. 3. vydaly letohradské světlušky. O pomoc při pátrání jsme byly požádány nejmenovaným muzeem, které již vyčerpalo

všechny možné pokusy získat ukradené mistrovské dílo zpět. Sešly jsme se na náměstí a hned, jakmile jsme zjistily, o které dílo se jedná, jsme se neprodleně pustily po stopách zlodějem zanechaných. Jednotlivé stopy jsme získávaly za splnění úkolů, ale to nebylo všechno! Stopy byly zašifrované a jen díky našemu důvtipu jsme mohly podle nich pokračovat dále. Prošly jsme okolí Letohradu, stopy nás zavedly až na „Kopeček“ a ke křížku nad Pustiny, kde jsme si daly klasický skautský párkový oběd. Po odpočinku nás ale svedly znovu zpět ke kapliče sv. Jana Nepomuckého a do parku, až jsme se nakonec vrátily oklikou k zámku. A co se nestalo! Na zámecké terase mezi sloupy zábradlí jsme objevily ztracený originál ukradeného obrazu! Pátrání bylo úspěšné, od muzea jsme dostaly odměnu za naši usilovnou celodenní práci a zároveň jsme si i zopakovaly, a některé naučily pár znalostí o Letohradu, ČR, přírodě a skautingu. Počasí nám přálo a tak myslím, že mohu prohlásit březnovou schůzku celého roje světlušek za „mrtě“ úspěšnou! Díky holkám za účast a vedoucím za supr program! Fotky z této i dalších akcí můžete shlédnout na www.svetluskyletohrad.rajce.net Helena Peškarová, vedoucí světlušek

DIVADLO A VELIKONOCE

Velikonoční liturgie byla jedním ze základů evropského divadla – v kostelích se už od 10. století dramatizovaly scény Ježíšova vzkříšení. K dialogu Marii a anděla postupně přibývaly další obrazy a provedení, jazyk i náměty zesvětšely do té míry, že velikonoční hry byly vykazány mimo půdu chrámu. Text i počet postav narůstal a z velikonočních her se stávaly dlouhé cykly mystérií znázorňující svět od stvoření do posledního soudu. S koncem středověku ale přestala být tato forma „divadelního open-air festivalu“ atraktivní a přežívaly pouze vánoční hry.

I dnes však můžeme mystéria nebo pašijové hry vidět – u nás jsou známé Hořické pašijové hry, které se ale hrají v srpnu. Účinkují v nich místní lidé, stejně jako v obnovených mystériích v anglické vsi Long Crendon (asi 20km východně od Oxfordu). Pokud se budete v době mezi Velikonocemi a svátkem Božího těla v dosahu Long Crendon pohybovat, nenechte si ujít mimořádný zážitek. Od začátku 70. let 20. st. místní farnost pořádá večery mystérií – soubor her podle mystérií z Yorku, jedněch z několika mála zachovaných v původní podobě ze 14. století (to je také rozdíl ve srovnání s Hořicemi, tam používají moderní scénář). Jednotlivé hry Yorkského cyklu (ukřížování, vyprošení těla u Piláta, vzkříšení, boj se Satanem, nevěstička Tomáš, cesta do Emauz, Máří Magdalena s mastmi atd.) bývaly hrány řemeslníckými cechy, pro které to byla prestižní záležitost, a v rukopise jsou označovány jako hra řeznická, tesařská, sedlářská, písařská, krejčovská atd. V Long Crendon se na mystériích podílí téměř celá obec, jen herců je přes stovku. Průvod se středověkým hudebním doprovodem s několika výjimkami složenými konkrétně pro mystéria v Long Crendon a zpěvem žalmů jde přes celou vesnici do místního kostela ze 13. století, typického raně anglického stylu (hranatá věž s cimbuřím; v Long Crendon se natáčela řada exteriérů seriálu Vraždy v Midsomeru, takže ho možná znáte). Samotné hry jsou na rozdíl od středověkých simultánních jevišť na náměstích odehrány v tomto kostele za výrazné pomoci promyšleného osvětlení, ale přesto má divák pocit, že cestuje časem a ocitl se možná ani ne ve středověké Anglii, ale přímo v Jeruzalémě, ačkoli kromě kostýmů tu není žádná pořádná výprava. Mimochodem, role Krista se losuje a její představitel se pak těší značnému obdivu.

Nejstarší dochovaný český dramatický text není zdaleka tak rozsáhlý jako anglické cykly mystérií. Jak víme z maturitních otázek, jde vlastně o pár replik ze dvou verzí Mastičkáře. Tato hra je už opravdu hodně světská a i na dnešní dobu s drsným slovníkem: výstup tří Marií se odehrává na trhu, kde se dohadují s protřelým obchodníkem s vonnými mastmi. Mastičkář bývá inscenován velmi zřídka, takže nyní máme výjimečnou možnost první český dramatický kus shlédnout. Diva-

ČVRTSTOLETÍ FAMILIA CANTORUM

V zimě uplynulo již pětadvacet let od chvíle, kdy Petr Hoffmann starší dal dohromady několik rodin s dětmi, aby se věnovaly zpěvu a komorní hudbě. První vystoupení byla v ústavu pro postižené v Anenské Studánce a na Štědrý den v letohradském domě s pečovatelskou službou. Příležitostně jsme zpívali i při bohoslužbách v místních kostelech. Po několika letech sbormistr zemřel a sboru se, v necelých devatenácti letech, ujal jeho syn, také Petr. Od té doby sbor ušel dlouhou, radostnou, ale i namáhavou cestu. Čtvrtstoletí oslavíme 25. dubna v 19 hod. koncertem v Orlickém kostele. Tento koncert bude nejen vzpomínáním, ale též poděkováním všem, kteří nás podporovali a hlavně Petrovi a jeho rodině. V neděli 26.4. při pravidelných bohoslužbách vystoupí též spřátelené sbory. Srdečně zveme všechny přátele a známé a všechny příznivce dobré muziky a sborového zpěvu. Vladimír Tomek

Církev měla vždy v úctě Boží Písmo jako samo tělo Páně, vždyť-především v posvátné liturgii-neustále bere a podává věřícím chléb života ze stolu Božího slova i Kristova těla. Vždy měla a má Písmo svaté spolu s posvátnou tradicí za nejvyšší pravidlo své víry, neboť Písmo svaté Bohem vnuknuté a jednou provždy zaznamenané, podává nezměnitelné slova Boha samého a v slovech proroků a apoštolů dává zaznívat hlasu Ducha svatého. Je tedy třeba, aby se všechno církevní kázání i křesťanská zbožnost živila a řídila Písmem svatým. V posvátných knihách totiž Otec, jenž je na nebesích, s láskou vychází vstříc svým dětem a rozmlouvá s nimi. Slovo Boží však má takovou sílu a moc, že je pro církev oporou a životem a pro její děti posilou víry, pokrmem duše, čistým a trvalým projevem duchovního života. Čl.21 Věroučné konstituce o Božím zjevení

Foto: Zuzana Pernicová

dlo Šumperk ho uvede v sobotu 30. května v rámci festivalu Divadlo v parku. Kdo by měl zájem vydat se do Šumperka, může se ozvat na adela.bj@volny.cz Adéla Babková

NÁŠ ROZHOVOR

JAROSLAV HAIDLER (1933)

V únoru měl u nás podmanivou přednášku pan Jaroslav Achab Haidler z Ústí nad Labem, který má neméně zajímavého tatínka. Pana Haidlera st. jsem poznala spolu s deseti spolužáky před šesti lety na redaktorském kurzu, který pořádal časopis Koktejl. Na ten rok v Ústí nikdy z nás nezapomene – skvělá parta, zajímavé přednášky, učení, které nás bavilo. Škola hrou. Z učitelů jsme si nejvíce oblíbili právě pana Haidlera, zkušeného novináře, otevřeného člověka, skvělého pedagoga s přirozenou autoritou, která se nepovyšuje, ale povzbuzuje. Přinášíme vám rozhovor s ním. A to nejlepší nakonec: oba pánové Haidlerovi nám předběžně přislíbili čtení ze svých knih v Letohradě.

Jakým způsobem ovlivňovala KSČ vaši práci redaktora?

V Průboji jsem měl zpočátku na starosti problematiku zemědělství, a šéfem této rubriky, tedy i mým šéfem, byl zamindrákovaný bezzásadový člověk. Snažil se mě nachytat – nejdřív na stylistice, kde nepochodil, později po mně vyžadoval, abych psal v rámci ideologie radostného budování socialistické vesnice. Toho jsem ale nebyl schopen, vždy jsem psal o obyčejných lidech s jejich radostmi i starostmi.

Jednal tak jen proto, že byl komunist a plnil příkazy shora?

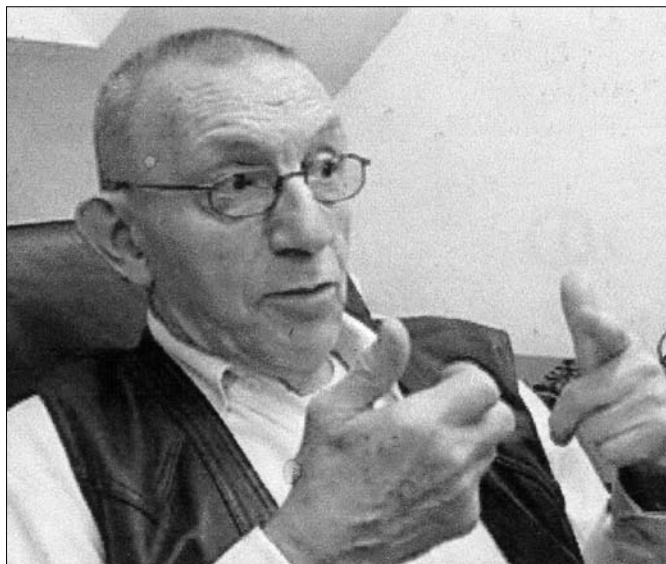
Nejen proto. On byl hlavně bezzásadový a své názory přizpůsoboval měnící se politické atmosféře. Chtěl se udržet na své pozici, proto se držel direktiv, které dostával na KV KSČ, přenášel je do redakce a chtěl, abychom podle nich psali. Byl to člověk, který se vezl na vlně tehdejšího populismu bez ohledu na to, zda píše pravdu nebo ne. Díky své „přizpůsobivosti“, proplul i rokem 1968, sám o sobě řekl, že si „dá svědomí do ledničky“, a až do smrti byl v redakci – přežil všechny režimy.

Takže na otázku, jak KSČ ovlivňovala redaktory, lze říci, že vždy záleželo na konkrétním člověku. Jak hodně byl ambiciózní, jak hodně byl horlivý nebo poplatný režimu, a tím pádem, jak tvrdě vyžadoval po svých podřízených plnění direktiv z ústředí KSČ?

Ano, záleželo na charakteru odpovědných pracovníků, na jejich zkorumpovatelnosti a v neposlední řadě na jejich vzdělanosti. Mám zkušenost, že lidé se základním vzděláním se nechali ovlivnit více než lidé s maturitou nebo VŠ.

Jaká byla praxe ve Vesnici Frýdlantska koncem 50. let?

Tam jsem těžil z toho, že má matka byla velmi úzce osobně napojena na okresního tajemníka, takže „žehlila“ mé průšvihy. Dostal jsem „kapky“, ale bylo mně vždy odpuštěno s výmluvou na mé mládí nebo nezkuše-

*1955 – 1960 (s přestávkami) redaktor okresních novin Vesnice Frýdlantska
1960 - 1968 redaktor krajského deníku Průboj v Ústí nad Labem*

Po sovětské okupaci z redakce odešel a živil se jako závozník a prodavač zeleniny. Studoval právnickou fakultu na UK v Praze, ale pro svou novinářskou činnost během události v r. 1968 byl před závěrečnou státnicí vyloučen.

V roce 1990 se vrátil do redakce Průboje, který proměnil v moderní noviny s názvem Severočeský regionální deník a až do důchodu je jako šéfredaktor vedl.

V r. 2008 vydal svůj knižní debut, špionážní román Jobova zvěst.

nost. Dokonce tam vyšel i můj článek o tom, že soukromý zemědělec má větší výnosy brambor, než JZD. Z toho byl samozřejmě poprask. V Průboji byl takový článek vůbec nevyšel, anebo jen značně okleštěn. Leckdy jsem raději nenapsal nic, než aby mě cenzurovali, takže jsem platil za flákače...

Když to shrneme: bylo možné psát do novin tak, abyste si za svým článkem – aspoň do určité míry – stál a nestyděl se za něj?

Bylo to možné v letech 1965-68. Tehdy šlo ukazovat, že společnost není jednolitá, ale má své problémy. Vycházelo se z faktu, že strana je ochotna přijmout konstruktivní kritiku.

Obzvlášť po sjezdu Svazu spisovatelů v r. 1967 se začalo měnit klima, redaktor se mohl více projevit. Byla odstraněna cenzura, ovšem to bylo jen právní konstatování faktu, který už existoval – po celý rok 1967 až do září 1968 jsme psali svobodně.

Vy sám jste byl v KSČ?

Ano, v letech 1963-68

Proč jste tam vstoupil?

V té době již vznikla nová komunistická inteligence, která si začala uvědomovat rozpor mezi proklamovanými hesly a skutečnou realitou. Začala nesmělá diskuse jak v tis-

ku, tak i na stránkách půdě. Dospěl jsem k rozhodnutí přidat se k těm, kteří usilují o změnu proti dogmatikům.

Za jakých okolností jste odešel z redakce?

Po návratu Dubčeka z Moskvy a jeho projevu, který vedl k „ohýbání hřbetů“, jsem odešel. Ve známé brožuře „Poučení z krizových let“ jsem byl spolu se 4 kolegy z naší redakce označen za největšího nepřítele socialismu a tisku.

V r. 1970 jsem byl vězněn, protože jsem měl na starosti rubriku „soudy, bezpečnost, prokuratura“ a zúčastňoval se různých procesů. Dále mi kladli za vinu, že jsem byl na schůzi rehabilitovaných představitelů sociální demokracie na Liberecku, že jsem se setkal s člověkem, který pracoval na poště na pracovišti, kde se cenzurovala pošta, a za třetí, že jsem napsal článek o ženě, která byla znásilněna člověkem s rudou skvrnou na tváři. Byl to bachař v litoměřické věznici. Nebyť vstupu vojsk, šel by ten člověk za mříže. Místo toho se mi ale přišel vysmívat, když jsem byl ve vazbě.

Co vás napadá při pohledu na dnešní noviny? Existuje nějaká paralela s tím, jak se psalo za komunismu?

Zajímavá otázka. Rozdíl je podstatný. Tehdy musel novinář, jemuž o něco šlo, pečlivě volit slova, aby nemohl být napaden jak HSTD (Hlavní správou tiskového dozoru), tak především stránkou cenzurou, jejíž požadavky byly často na hranici zdravého rozumu. Dnes si může napsat každý novinář, co chce. Často je však motivován víc tím, aby se noviny prodaly, bez ohledu na ověření faktů. Osobně si myslím, že tisk směřuje ve své většině k bulvárnosti, a v tom je poplatný době, podobně jako byl komunistický tisk poplatný své době. Chybí objektivní a erudovaní publicisté, komentátoři, ale i reportéři.

Přestože kriminál v 70. letech byl už trochu jiný než třeba v 50. letech, co vám tam dávalo sílu to vydržet a jaké lidi jste tam potkal?

Byl jsem odsouzen na 3,5 roku, ale jelikož jsem „trestnou činnost“ páchal ještě před zvolením Svobody prezidentem, vztahovala se na mě jeho amnestie, a šel jsem jen na půl roku. Největší paradox byl, že mě u okresního soudu obhajoval právník, který byl agentem StB.

V kriminále byla nejrůznější společnost – násilníci, zloději, sexuální delikventi, ale ten půlrok se dal vydržet. V kuchyni byl řezník, který byl odsouzen za rozkrádání socialistického majetku. Já byl tehdy jako novinář na jeho soudu a pak o tom napsal článek, ve kte-

rém jsem ho neoznačil přímo za zloděje, protože on jen šikovně využil tehdy daný systém „ztratného“. V kriminálu mě pak poznal, ocenil ten článek a díky němu jsem se tam měl tak dobře, že jsem ani nezhubnul.

Jeden služebně starší vězeň vždycky dostal na starosti jednoho mladšího, říkalo se tomu „kolchoz“, a mě si vzal na starosti Franta, což byl velice dobrý kluk. Já jsem od přírody hrozně nešikovný a tam jsme dělali drátěné ploty. Tenhle můj kolchozník na mě jednou při práci kouknul, jak to divně motám a říká: „Človče, ty půjdeš do díry! Já vím, že ti to nejde, ale bachař si myslí, že to děláš schválně!“ a ten Franta dělal ještě za mě, abych splnil normu. Prostě nemůžu si na poměry v 2. oddělení stěžovat. Všim, čím jsem byl, byl jsem rád. I ten kriminál jsem bral jako osobní životní zkušenost. Poznal jsem tam spoustu charakterů, ze kterých budu čerpat celý život.

Takže hůř to snášela rodina doma...

To určitě. Manželka to neměla jednodu- ché, třeba nedostávala výkonnostní odměny, ačkoliv patřila k nejlepším sestrám na operačním sále; a syn to těžce nesl, psal mi do kriminálu krásné dopisy...

Pro tátu je asi těžké vědomí, že kvůli němu je syn nějak šikanován režimem - vašemu synovi zrušili prvenství ve školní olympiádě z ruského jazyka, nemohl jít studovat na gymnázium atd.

Ano, to ve mně je a zůstane jako celoživotní výčitka. I když syn se s tím vypořádal a bere to podobně jako já kriminál - jako ponaučení, jako okolnosti, které ho někam nasměrovaly, potkal určité lidi... Té výčitky se ale už nezabávím...

Co vám dala ta nucená 20letá odmlka v psaní?

Okrajově jsem psal stále. Ale hlavně - mě bavilo být i zelinářem! Od rána do večera jsem byl v krámu, mohl jsem zajistit rodinu, a i když to dnes zní trochu legračně - měl jsem i určité společenské postavení, protože kdo byl v kšeftě, byl vážený - za banány a mandarinky jsem ledasco sehnal.

Jaký to je pocit, když vám v 75 letech vyjde kniha?

Pocit satisfakce, splnění mého snu. Už od školy jsem si říkal, že jednou chci napsat knihu a podařilo se mi to. Říká se - zplod' dítě, postav dům, zasaď strom. Já jsem dítě zplodil, dům jsem nepostavil, ale postavil jsem garáž a místo stromu jsem napsal knihu.

Když jsem dočetla „Jobovu zvěst“, napadla mě věta z Čapkova Povětrone: „Hledal něco krásného. Jednou jsem viděl motýla Morpho; na krok přede mnou stříhal těmi modrými křídly, to vám byla krása - seděl na hníjící kryse, plné červů.“ Krása na odporosti. Podobně vy líčíte své postavy jako lidi, ne pohádkové dobré nebo zlé, ale na každém nacházíte stopy obojího. Proto se vaše kniha dobře čte, je poutavá a uvěřitelná. Nakolik je to fikce a nakolik pravda?

Princip socialistického realismu mě vždy

nutil k tomu, abych neviděl postavy jedno- barevně, vždycky jsem hledal nějaké rozpo- ry. Román je beletrizovaná literatura faktu, takže ty podstatné události a postavy, líčené v knize, jsou pravdivé, a doplněno to je několika postavami fiktivními. Historickým postavám jsem implantoval výroky, které byly předvídatelné, tzn. tenkrát ti lidé tak mohli mluvit.

Proč vás zaujala zrovna postava Beriji?

Je to jedna z nekontroverznějších osobností minulého století. Berija byl inteligentní, chyt- rý a vzdělaný člověk. Věděl, že pokud chce existovat vedle Stalina, musí mu ze rtů ode- čítat jeho přání. Teror bere jako prostředek k přežití, jako prostředek k řízení státu. Když Berija zemřel, kolovalo několik zvěstí o jeho konci, které přímo vybízely k další fabulaci - že byl popraven u soudu, že ho zastřelili bez soudu, objevila se i postava dvojníka, které jsem se chytnul a použil v knize.

Co vás na psaní nejvíc baví?

Vystihnout okamžik zlomu, kdy se lump pro- jeví jako dobrý člověk a naopak - člověk, o kterém nikdo nepochybuje, je postaven do takové životní situace, že zklame.

Dá se ten okamžik nějak zobecnit, nebo vás jen přitahuje k tomu, abyste jej popsal?

Z povahy věci si myslím, že každý se v živo- tě ocitneme na křižovatce, kdy si pokládá- me otázku, jak dál. Jsou jedinci, kteří vždy najdou správnou cestu, ale většina lidí se dostane do situace, že nějak zradí svůj ideál. A každý se s tím pak musí vypořádat, ať už zvítězí nebo prohraje. Do tohoto konfliktu se dostane každý, ale nechci zobecňovat, že každý si prožije okamžik, kdy bude plivat sám na sebe.

V úvodu knihy máte pěkné vyznání manželce. Jaký význam přikládáte rodin- němu zázemí?

Manželka je můj první kritik a obvykle se nemýlí. Už když mně pochválila nějaký člá- nek do novin, tak to byla „bomba“, a když mi řekla, ať něco přepíšu, měla většinou pravdu. Její popichování je pro mě hnacím motorem. Vážím si jí...

Našla by se řada spisovatelů, kteří mají citlivost a schopnost psát na druhou stranu vyváženou nějakým handicapem fyzic- kým nebo psychickým (Ota Pavel, oba Čapkové, Tolstoj, Hugo, Exupéry atd.). Myslíte si, že to tak je? Že ten, kdo je hna- ný do psaní, je něčím znevýhodněn a kom- penzuje to psaním?

Zobecnit to nejde, ale často to tak je, a pozná- te to na jejich knihách. Mám rád spisovatele, kteří mají něco za sebou - zranění, prohry, bolesti. Samozřejmě jsou zde i spisovatelé, kteří se podbízejí vkusu většinového čtená- ře, píší lehce a zábavně, ale jejich knihy jsou povrchní.

Musíte teď být spokojený člověk...?

Ano, to jsem. Neumím zapojit televizi, neu- mím to s vrtačkou, ale mám knihu!

Děkujeme za rozhovor.

Co je a není blahobyť

Demokracie, dlouhá doba bez válek a ekono- mická prosperita, nás uvrhly do ráje i pekla blahobytu. Ač si to mnozí neuvědomuje- me a toužíme mít všeho stále víc, dostatek a nadbytek ovlivňuje kvalitu našeho života výrazněji, než bychom si chtěli připustit. Mnozí z nás se stávají ztrocenými správci svého majetku a nabytou svobodu dobro- volně mění v novou nesvobodu. „Blahobyť“ ale také určuje hodnoty, které vyznáváme, nahlodává nám zdraví a ohrožuje vztahy, ve kterých žijeme.

Za blahobyť nepovažuju, že každý sníme roč- ně jedno velké prase, vypijeme cisternu piva, máme, či toužíme mít bazén, velké auto, vytápíme obrovský dům, živíme své nes- amostatné děti do čtyřicítky, dlouhé hodiny denně prosedíme u televize či trávíme dovo- lenou v Thajsku. Blahobyťně bych se ale cítil, kdyby v každém malém městě byl plaveč- ký bazén, všude perfektní silnice, zpevněné krajnice, osekáné pangejty, udržované polní cesty, voňavé čisté veřejné i domácí záchody, komfortní, útulné a spolehlivé vlaky křížem krázem křížující naši zem. Blahobyť je plná, nezadlužená, dobře spravovaná státní kasa a nikoliv jen má naditá prkenice.

Doba nadbytku znamená pro mě také potká- vat upravené, ve společnosti plnohodnot- ně žijící osmdesátileté stařečky a staře- nky i jejich komfortní přibytky v domovech důchodců. Blahobyťně si žije ten, kdo si umí najít čas na soustředěnou četbu a vnímání umění, jakož i na povídání s dětmi. Pocit blaha mi navodí rozhovor s přemýšlivým a moudrým člověkem i vstřícně milé tváře lidí, kteří se s úsměvem pozdraví, když se potkají na polní cestě.

Jsou ale i vesnické bály, náboženská proces- sí, ochotnická divadla, venkovské dechovky, cvičení v Sokole, čas na kamarády i svátečně oblečení lidé v divadlech, na bohoslužbách i při nedělních obědech. Blažený bych se cítil, kdyby vůkol panovala vzájemná odpo- vědnost a spolehlivost. K blahobytu u mě patří i důstojný, neuspěchaný pohřební obřad doprovázený upřímným slovem a ne jen roz- loučení v kruhu rodinném (na přání zesnu- lého).

Honba po hmotném blahobytu nás připravuje o čas, dělá z nás štvance a sebestředné cyni- ky. Ochromuje schopnost nás mužů zaujímat statečně odpovědné postoje i ochotu žen mít děti a věnovat se jim. Odsuzuje tak lidi k vět- ší opuštěnosti a připravuje je o dar milovat a být milován. A k čemu nám bez lásky bla- hobyť, ptám se?

Blahobyť je tedy nejen blaho v hubě, ale i v duši. Toho prvního máme přehršle, toho druhého, vlastní vinou, často poskovnu.

Jan Špáta

S skutečně vlastníme jen to, čeho jsme schop- ni se vzdát.

Jonathan Sacks

M

RODINA

ZTRACENÉ DĚTI

Jak uchránit dítě před únosem.

Co když uteče z domu?

25. května ráno se šestiletý Etan vydal do školy jako obvykle. Tam ale nikdy nedošel a také nikdy nebyl nalezen. Od tohoto případu uplynulo již téměř třicet let a díky němu se společnost začala více zabývat problematikou zmizelých a ztracených dětí. Přesto se jejich počet stále zvyšuje. V květnu letošního roku policie evidovala pět set pohřešovaných dětí.

Ze statistik vyplývá, že většina pohřešovaných jsou adolescenti a mladiství, kteří se rozhodli dobrovolně opustit rodinu nebo ústavní zařízení. Ale ani počet ztracených školních dětí není nízký. Není náhodou, že nejvíce dětí se pohřešuje v období vysvědčení. Obavy z reakce rodičů na selhání ve škole mohou vést až k podobnému zoufalému činu. Další častou příčinou útěku je závislost na drogách nebo alkoholu, což se stává problémem stále mladších dětí. K útěku z domova je může dohnat i šikana ve škole nebo v místě bydliště.

Výchovné problémy, pocit nelásky a nepochopení, zejména ve spojení s příliš trestajícím přístupem. To jsou další možné důvody. Někdy může být motivem i tíživé rodinné ovzduší a konflikt mezi rodiči, obzvláště pokud jeden z rodičů rodinu opustí. Důvody se zpravidla sčítají až k pověstné poslední kapce. Ne vždy je cílem dítěte samostatný život, je to spíše volání o pomoc. Často se jedná i o demonstrativní odchod k prarodičům nebo jiným příbuzným. To ale neznamená, že přítom dítěti nehrozí nebezpečí.

A stále ještě zbývá procento dětí, které vůbec nemají v úmyslu utéci, ale ztratí se nebo jsou skutečně unesené. Největší nebezpečí hrozí školákům, kteří se již pohybují bez dozoru. Paradoxně, statisticky nejnebezpečnější jsou zcela běžné cesty, po kterých opakovaně chodí. Tedy především cesta do a ze školy.

Kdy říci ne

Většina rodičů pokládá za samozřejmost své děti varovat, aby nikdy neodcházely s nikým cizím a nenasedaly do cizích aut. Zpravidla je nabádáme, aby si od cizích lidí nic nebraly a nenechaly se zlákat pozváním na zajímavé aktivity, pamlsky nebo peníze. Bohužel případní únosci dokážou být velmi vynalézaví ve vymýšlení důvodů. Záminkou bývá prosba o pomoc. A k pomoci své děti přece vedeme všichni. V rámci varování bychom tedy měli děti upozornit i na tuto taktiku a udat příklady, s jakými na ně může únosce vyrukovat. Pokud je tedy třeba někdo požádat o pomoc

s odnesením nákladu, ukázáním cesty nebo třeba krátkodobým pohlídáním kočárku, ať se nikdy nepřibližují k cizím autům a neodcházejí z frekventovaných míst.

Pozor na lsti

Další strategií je zapůsobení autoritou. Dospělý se může představit jako zaměstnanec bezpečnostní agentury, tajný policista nebo učitel. Může jít dokonce tak daleko, že bude dítěti hrozit potrestáním, ať již za skutečný nebo domnělý prohřešek. Nebo se může stavět jako známý rodičů a vyrukovat se zjištěnými informacemi o rodině. Školák tuto lest často neprohlédne, měl by na ni tedy být upozorněn.

Jedním z triků nalákání zejména mladšího dítěte může být i vzkaz od maminky, která na dítě někde čeká nebo potřebuje pomoci. Měli bychom potomka upozornit, že na podobné „vzkazy“ slyšet nesmí. Autoritativně vychovávané dítě se může bát, že když neposlechne, bude potrestáno. Měli bychom potomka ujistit, že jej nikdy nebudeme trestat na základě neuposlechnutí podobného příkazu neznámé osoby. Objevily se i případy, kdy dítě bylo odlákáno jiným dítětem.

Přestože můžeme předvídat situace, do kterých se naše dítě dostane a nedokážeme jej

Od dětství mám rád vše, co křídla

v přírodě má.

Jako kluk dělal jsem vše, co se dělat nemá, a hlavně, toť se ví, jsem hledal pod stromy holátka, spadlá z hnízd. Potajmu, v soukromí své jizby v podkroví, jsem pečoval pak o ně. Když ptáčci odrostli, hnízdili na balkóně, v kleci, kde sehnali vždy něco na zoubek; nejvíce ke mně lnul divoký holoubek; nepoznám do smrti vztah věrnější a užší... Snad proto rozumím si s každou plachou duší.

Victor Hugo, 1840

říci dospělému ne nebo odmítnout někomu pomoc, zejména pokud naléhá. Je ale možné tyto dovednosti nacvičit. Budou se hodit nejen pro případné ohrožení.

Útěk hrozí každému

Pravděpodobně máte pocit, že máte s vaším dítětem prima důvěrný vztah a neobáváte se, že by se rozhodlo dobrovolně předčasně opustit domov bez rozloučení. Tato víra je uklidňující, ale každé dítě se může dostat do nečekané situace, kdy zareaguje zkratem. Nebo třeba nebudete nablízku, abyste mu pomohli. Určitě si s ním promluvte i o této možnosti. V první řadě jej ale ujistěte, že ať se dostane do jakkoli vážných potíží, jste to vždy vy na koho se může obrátit a nic na světě nestojí za to, aby vás rozdělilo.

Pokud by se ale dítě přece jen ocitlo bez pomoci a bez domova, bude ve výhodě, bude-li vědět, kam se obrátit. Mobilní telefon dnes patří k běžnému standardu školních dětí. Vedle telefonních čísel na policii, záchrannou službu a hasiče mu uložte do adresáře i číslo na linku bezpečí a nejbližší krizové centrum. Informujte ho, kam může zatelefonovat, případně kam přijít, bude-li v tísni.

Kam se obrátit o pomoc?

Pomocí pohřešovaným dětem se u nás zabývá především Nadace Naše dítě. V jejím rámci funguje Linka bezpečí na novém mezinárodním čísle 116 111. Dále mohou děti i jejich rodiče využít Linku Vzkaz domů na čísle 800 111 113. Tato linka slouží speciálně dětem na útěku z domova a mohou zde zanechat vzkaz pro rodiče. Nebo zde rodiče mohou nechat vzkaz pro případ, že se ozve jejich zatoulané dítě. Pro radu rodičům pak slouží třetí možnost: Rodičovská linka na čísle 283 852 222. Nadace Naše dítě je součástí celoevropské organizace Missing Children Europe.

Děti a my 5/2008, Mgr. Kateřina Lipinská

Foto:
ing. Oldřich Pixa

varovat před vším, alespoň na tyto nejběžnější bychom jej měli upozornit. Nestací zákaz, mnohem důležitější je vysvětlování a také opakování. Zároveň bychom měli věnovat pozornost nácviku asertivního chování a odmítání. Pro mnoho dětí je těžké

KLETBA VÝTEČNÝCH VLASTNOSTÍ

Podají-li se někomu získat nějakou dobrou vlastnost, neznamená to ještě ani dost málo, že by byl příjemný člověk. Je to divné, ale viděla jsem to nesmírně často, že lidé ne právě špatní, ale s nějakou vášní nebo zálibou, nějakým důležitým nedostatkem, který je notně potrápil, jsou daleko příjemnější než lidé korektní a dokonalí. Je to přirozené: mám-li dojem, že v sobě nosím něco, zač bych se měl omluvit a co není třeba docela v pořádku, jsem daleko tolerantnější k druhým a z docela jiného hlediska nazírám na chyby a nedostatky druhých. Stane se třeba, že něco zlého zažijete a tak se to zadrmlolí, že se nakonec vůbec nevzlykáte, co je dobré a co zlé. Bolest vám zaclání oči, jako klapky koním zaclánějí oči, zesiluje se tváním, zabráni vám v rozumném úsudku a prostě vás umučí a vy nechtíc uděláte něco, co byste snad nikdy neudělali, kdybyste nebyli tak smrtelně unaveni a kdyby vám nebylo už všechno jedno a kdybyste v sobě necítili drásavou potřebu ukončit to, ukončit to za každou cenu, třeba násilněji, než je třeba. Zvenku však vypadá všechno jinak a lidé, kteří vám přihlížejí, to mají vždycky lehké. Třeba vás odsoudí a dokonce bude v jejich úsudku mnoho pravdy. Ale najednou najdete člověka, který je na vás docela nemotivovaně hodný a laskavý. Má docela jiný osud než vy a nikdy nic podobného nezažil, ale zažil jednou na vlastní kůži, jak je lehké odsoudit. Zažil třeba, jaká nikdy nevyšetřitelná nerozumění se časem vkládají mezi člověka a člověka, a zažil, jak to bolí, bránit se bezmocně a neubránit se. A tak, čistě pro nic za nic, je na vás najednou hodný.

V tomto smyslu je skoro přednost mít nějaký nedostatek. Ve smyslu lidské dobroty je to rozhodně přednost. Nejlepší lidé jsou dokonalí a korektní lidé. Takový dokonalý úředník je například nejneoblíbenější člověk na světě.

Také se vám může stát, že bydlíte u bytné, která miluje čistotu. To je strašné. Milovat čistotu samo sebou není ještě strašné, ale může to být očištec na zemi pro druhé lidi, jež milují čistotu docela mírným způsobem. Takové věci by mohly být veselé, ale jsou někdy velice vážné, hlavně tam, kde ony dobré vlastnosti vyvěrají v zdroj rozporů rodičů a dětí. Táta nikdy v životě nelhal a to je od něj opravdu skvělé. Ale proto, že kluk řekne malou lež, ještě není třeba říci, že je kluk prolhaný. Táta je však v pýše své pravdomluvnosti a v zasloužené sebechvále své čestnosti tak zlý a nelítostný, že by snad bylo výchovně daleko lepší, kdyby byl taky jednou v životě přišel do situace, že by zalhal. Dnes by nebyl ke klukovi tak nelítostně tvrdý.

Snad dobře znáte, jak dovedou být lidé protivní tím, že mají nějaký dobrý estetický návyk. Nejenom, že si myslí, majíce čisté prsty, že dosáhli vrcholu dokonalosti, ale třídí vůbec lidi na takové s čistými a takové

s méně čistými prsty. „Já si denně myji ruce,“ říkají pak domyšlivě při každé příležitosti. Když dojdou na horách do chaty, kde není honem voda, nedají si vzít příležitost a tvrdí: „Mne tu nic neteší, když si nemohu umýt ruce. Vidíte, jsem už taková.“ Mluví se třeba o nějakém nadaném člověku a všeobecně je chválen. „Ale když má tak neumyté ruce!“ řekne váš přítel a neříká tím nic jiného než to, že on je má umyté.

Myslím, že nejlepší člověk, kterého jsem kdy poznala, byl cizinec, se kterým jsem se často sešla ve společnosti. Nikdo o něm mnoho nevěděl a nepovažovali jej za nijak neobvyčejného člověka. Jednou se však stalo, že jej někdo nařkl a on se nijak nehájil. Protože měl však poctivý a mužný obličej a protože to nařčení bylo závažné, nechtělo se mi tomu věřit, bylo mi to jaksi neskonale líto, že by tento hoch s tak přímou tváří a pokojným, přímo do vašich hledicímá očima měl udělat něco tak ošklivého, a pátrala jsem, jak to tedy vlastně bylo. Vyšlo najevo, že se nehájil jen proto, že se celá věc měla naprosto jinak, a kdyby se byl hájil, byl by na sebe musel prozradit něco nesmírně krásného a ušlechtilého, čím by se každý jiný určitě i bez takové příležitosti pochlubil. Nikdy jsem předtím nic podobného neviděla. Později jsem poznala, že to je vůbec nejdivnější člověk, kterého jsem potkala, a nic mne tak nezvratilo v životě, jako malý průhled do jeho srdce. Byl nesmírně ušlechtilý, ale řekla bych, že se tím tajil, jako někdo, kdo se stydí mít výhody před druhými. Nedovedl nikdy udělat nic, co by prozradilo, jaký je, a nejkrásnější věci dělal tiše a plaše a ostýchavě, úkradkem a potají, ale opravdu potají a nikdy tak, aby to vypadalo jako potají. Když umřel – byl opravdu příliš dobrý pro tento svět a nebojím se této fráze, stojí tu pravdivě – četla jsem v jednom z jeho deníků malou příhodu z dětství, a poněvadž mi to připadalo jako to nejkrásnější, co jsem kdy slyšela, povím vám ji nakonec: když byl malý – byl velice chudý – dostal od maminky šesták. Nikdy předtím neměl najednou šesták a byla to tedy ohromná událost. Zasloužil si jej, a proto to byla tím větší událost. A když šel po ulici něco si za něj koupit, viděl žebračku, která byla tak ubohá, že se strašně polekal, a ihned ho popadla vášnivá touha dát jí svůj šesták. Ale bylo to v dobách, kdy šesták byl nemalé jmění pro žebračky a pro malé chudé kluky. On se tak bál chvály a díky, kterými by ho žebračka zasypala, a pozornosti, kterou by to vzbudilo, že svůj šesták proměnil, daroval jí krejcar, oběhl celý blok domů a daroval jí, jak se vracel druhou stranou, druhý krejcar, a provedl to tak desetkrát, dal jí poctivě všech deset, nenechal si ani jediný a zhroutil se pak v nervovém pláči, jsa naprosto vyčerpan duševní námahou takového skutku. Myslím, že to je vůbec nejhezčí pohádka, kterou jsem kdy slyšela, a když jsem ji četla, umínala jsem si, že ji nikdy, co živa budu, nezapomenu.

Milena Jesenská, 1926

Hana

Že člověk stárne, člověk většinou nevnímá. Člověk si pořád připadá jak mladý blázen (byť trochu zchátralý), protože si pořád s něčím neví rady, moudrost se dosud nedostavila, důchod v nedohlednu. Jenže člověkoví léta přibývají, ne naopak. A pozoruje to jen jaksi mimochodem a s okázalým nezájmem na růstu svých dětí, na postupující rezatosti auta, na bolesti v zádech a taky v případě, když tu a tam onemocní nějaký ten stejně starý mladík.

A když to přijde, říká si člověk: proč zrovna Hana, taková hodná a šikovná holka, premiantka třídy? Vždycky to u nich doma tak krásně vonělo... Jakkak se asi má?... Nebude to blbě, když za ní zajdu?

A když člověk překoná tenhle pubertální ostych, a stane na prahu spoluzaččína bytu, najde uvolněnou ženu, ze které vyzařuje klid jako nikdy předtím, v paruce, kterou nerozezná od pravých vlasů, a s úsměvem té, která ví...

To víš, začátky byly těžký. Hrozně těžký. Operace. Bolest. Obavy o partnera. Práce, která byla na prvním místě, musela zmizet z mého života. Nikdy jsem se neptala, proč zrovna já... Takový věci se prostě stávají. Jen jsem musela zpřeházet život, aby mě neničil, ale abych ho vychutnávala... Časem to přijmeš. Nic jiného ti nezbyvá... Musíš to přijmout a dělat jakoby nic. Když přijmeš neustálé kontroly a odběry jako trvalou jistotu nejistoty, když přijmeš aroganci některých doktorů, který se tak brání citovému zasažení pacientovým strachem, jako logický fakt, když se zaraduješ, že tví nejbližší ti zůstali a podrželi tě, když se zaraduješ z toho, co ti zůstalo, máš vyhráno. A i když tě nepřestanou provázet obavy a těžkosti, máš vyhráno, ať to dopadne jakkoli... Pak si můžeš v čekárně s ostatními vyprávět vtipy nebo se bavit tím, komu kde zůstala viset paruka na stromě...

Jednou Hana v e-mailu napsala svým kamarádkám: *Ahoj! Dneska budu po osmnácté ozářena, takže víc jak polovinu mám za sebou. V nemocnici jsou na mě hodní, jeden doktor se jmenuje stejně jako brácha, takže si připadám skoro jak doma. Je tam příjemné a moderní prostředí. Na ruce nosím plastové hodinky bez ručiček, v kterých jsou nahrazené moje údaje: jméno, rodné číslo, kóty kam mají mířit záření, prostě všechno. Když přijdu do čekárny, v ozařovně v počítači začne blikat, že už čekám na proceduru. Dobrý, co? Občas to trochu páli, ale na každého to působí jinak. Jedna paní má tak citlivou kůži, že ji to páli, i když nechodí o vikendu, a má taky obří opary. Jiná paní se zase maže sádlem, takže její pejsek se do ní znova zamiloval, protože mu voní. U mě už taky došlo na maštění sádlem. Věřím, že i vám se daří dobře. Myslím na vás, opatrujte se! Hana.*

V životě jsem neviděla Hanu tak silnou a statečnou. Život nás vede podivuhodnými cestami... /M

CÍRKEV KATOLICKÁ A ČESKÝ NÁROD

Katolická církev u nás působí již přes tisíc let a jako národ jí za mnohé vděčíme. Křesťanství sice přišlo na Velkou Moravu z Balkánu, ale oba soluňští bratři se vztahovali k Římu, a byl to papež, kdo prohlásil staroslověnštinu za čtvrtý bohoslužebný jazyk (po hebrejštině, řečtině a latině). Přesto je postavení této církve v českém národě dlouhodobě podstatně horší, než prakticky u všech jeho sousedů, Poláků, Slováků, Rakušanů i Bavorů.

Nemyslím, že by tento rozdíl pramenil až v dobách reformace a protireformace - v tomto konfliktu byly národnostní aspekty až druhotné. Konečně zásluha katolického duchovenstva o českou barokní kulturu je nepopíratelná, a byla to církev, která se stavěla proti germanizačnímu tlaku státu za josefinských reforem. Odcizení nastalo až v 19. století, kdy se katolická hierarchie (na rozdíl od některých prostých kněží) nezapojila do aktivit národního obrození; mnozí preláti pocházeli z německojazyčné šlechty a zcela přirozeně drželi s habsburskou monarchií, koncipovanou jako centralizovaný, německy orientovaný stát. Tato necitlivost k národním

tužbám (dualismus si Maďaři vyvzdorovali a sami se k ostatním chovali ještě šovinističtěji) byla konec konců elementární příčinou rozpadu státu.

Katolická církev se z dlouhodobého hlediska neprozíravě přímo distancovala od národního hnutí, příkladem budiž zřízení tělocvičné organizace Orel, jakéhosi rivala národoveckého Sokola (podobně se ovšem distancovali i socialisté svými DTJ). Ostudný byl pak postoj katolické hierarchie v průběhu Hilsneriády, kterou také její vinou T. G. Masaryk prohrál. To se po vzniku republiky pochopitelně moc nepřipomínalo, ale za Masaryka se tehdy postavili pouze sociální demokraté a Hilsner seděl ve vězení až do konce války. Ještě horší bylo, že když uspořádala ČSR v roce 1925 husovské oslavy, vedlo to k diplomatické roztržce s Vatikánem, což svědčí o značné necitlivosti katolické hierarchie doma i v zahraničí.

Církev katolická má u nás ale přese všechno víc příznivců než všechny ostatní církve dohromady, a její postavení se z národního hlediska oproti dobám První republiky spíše zlepšilo než zhoršilo. Velkou zásluhu na tom mají statečné postoje katolického kléru za obou totalit minulého století, postoje, které

VYROVNÁNÍ SE S MINULOSTÍ

„Kdybych měl jednoznačný život, nebyl bych tím, kým jsem,“ nadhodil jeden polský historik, se kterým jsem se potkal na konferenci o roli médií ve vyrovnávání se s komunistickou minulostí ve střední Evropě.

„Jeden můj děda byl vysoký komunist, který patřil po druhé světové válce mezi stoupence spojenectví se Sovětským svazem, stal se pak obětí čistek a posléze se znovu dostal mezi vysoké komunistické funkcionáře za generála Jaruzelského. Děda z otcovy strany byl úspěšný soukromý podnikatel, kterému všechno bolševici sebrali a jeho rodina skončila na chudém venkově, děti nemohly jít studovat a on sám pracoval v uhelných dolech. Ten druhý nenáviděl celý život komunisty, ten první mezi ně patřil. Když se moji rodiče brali, vzbudilo to v rodinách vášně,“ popsal mi svoje rodinné zázemí, když jsme mluvili o tom, zda je vůči minulosti nesmiřitelnější mládež nebo ti, kteří její temné stránky zažili.

„Vyprávění obou dědů, kteří k sobě postupně nacházeli cestu a dokonce se spřátelili a chodili spolu na ryby, bylo základním kamenem mého osudu. Kvůli paradoxu jejich života jsem se stal historikem, který se věnuje moderním dějinám. Historii vnímám jako živoucí organismus, který by mi měl umožnit pochopit, co zavleklo oba muže do nepřátelství a zametlo v různé časy s jejich životem,“ doplnil, aby nám konečně došlo, do jak podí-

vuhodných rodin se rodily děti v Evropě 20. století.

Není moc rodin, v nichž by byli jasné oběti a viníci, jako tomu bylo u polského historika. Přesto jsou vztahy ve většině společností mnohem vyhocenější a nesmiřitelnější. Zatímco oba Poláci měli právo nenávidět se navzájem z ideologických příčin, větší část společnosti se v socialismu nepotýkala s otevřenou perzekucí, nebyla vystavena konfrontaci s obětí nebo naopak utlačovatelem tak silně, jako to bylo v případě obou dědů.

„Možná ten fakt, že člověk nic nedělal, vezl se v systému a pak jenom nadával, je důvodem, proč lidé dnes tak rádi vidí, když o někom píšou v novinách, že byl spolupracovník Státní bezpečnosti. Můj děda, kterého Státní bezpečnost mlátila a držela ve vězení, vřdycy jen mávne rukou, že to byla doba sociálního přerodu společnosti, doba, která přišla po fašismu, která vymkla svět z kloubů. Musíme se z ní poučit pro příště, ne se patlat v tom, kdo komu ublížil,“ popisoval chování svého dědy, který zažil dobu svobody až v důchodu, když už jen těžko uplatnil svoje schopnosti.

„Nikdo nesmí omlouvat zlo a násilí, ale je hloupé obviňovat z něčeho dějiny. A dějiny spěly neodvratně k šílenému totalitnímu režimu založenému na komunismu. Pokud to nepochopíme, nevyrovnáme se plně s minulostí,“ dodal Polák s pozoruhodným názorem i osudem.

Milan Fridrich, Orlické noviny 13.3.09

někdy ústily až v mučednictví (za všechny jmenujme Josefa Toufara, 1902 - 50). Jednu z nejsvětějších kapitol pak u nás katolicismus napsal takzvanou podzemní církví za tzv. normalizace.

Nejnověji si získal všechny přesvědčené demokraty a zastánce lidských práv český primas kardinál Vlk tím, že se distancoval od papežovy tolerance vůči biskupu - popírači. Tzv. osvětímská lež je stejně odporná jako ta jáchymovská. Především v Evropě nelze, už s ohledem k hekatombám mrtvých, něco takového trpět.

Petr Pavlovský

K přípravě na bohoslužby o nedělích a svátcích

Zelený čtvrtek 18 h. Letohrad

Velký pátek 14 h. Letohrad - setkání s dětmi
18 h. Letohrad

neděle 12.4. Slavnost

ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

5.00 h. Orlice	1. Gn 1,1-2,2	Ž 104
6.30 h. mše	2. Gn 22,1-18	Ž 16
	3. Ex 14,15-15,1	Ex 15,1-18
po bohoslužbě společná snídaně v Orlovně	4. Iz 54,5-14	Žl 30
	5. Iz 55,1-11	Iz 12,2-6
	6. Bar 3,9-4,4	Ž 19
	7. Ez 36,16-28	Ž 42
	8. Řím 6,3-11	Ž 118
	9. Lk 24,1-12	

10.15 h. Letohrad

Pondělí velikonoční

7.15 h. Letohrad
8.45 h. Mistrovice
10.15 h. Lukavice

sobota 18.4. 19 h. Mistrovice

neděle 19.4. 2. velikonoční

7.15 h. Letohrad Sk 4,32-35
8.45 h. Lukavice Ž 118
10.15 h. Orlice 1 J 5,1-6
Jan 20,19-31

sobota 25.4. 19 h. Lukavice

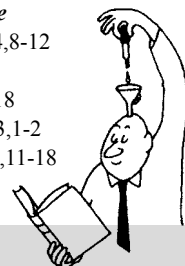
neděle 26.4. 3. velikonoční
sbírka na návštěvu papeže

7.15 h. Letohrad Sk 3,13-19
8.45 h. Mistrovice Ž 4
10.15 h. Orlice 1 J 2,1-5a
Lk 24,35-48

sobota 2.5. 19 h. Mistrovice

neděle 3.5. 4. velikonoční
sbírka na bohoslovce

7.15 h. Letohrad Sk 4,8-12
8.45 h. Lukavice
- pouť Ž 118
10.15 h. Orlice 1 J 3,1-2
J 10,11-18

Okénko do farnosti - Vydavatel Farnost sv. Václava v Letohradě

Adresa redakce: Václavské náměstí 57, 561 51 Letohrad • Redakce: Iva Marková, Miloslava Šejvlová, Václav Vacek, jazyková úprava Jana Kalousková, e-mail: ivamarkova@tiscali.cz • digitální podobu naleznete na www.letohrad.farnost.cz
Rejstříkové č. MK ČR E 12797 • Sazba: JPG, Tisk: Grantis s.r.o. tel. 465 525 741